

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyní Mgr. Lucií Trejbalovou ve věci

žalobce: nezl. X narozen X
zastoupen zákonným zástupcem X
oba bytem X
zastoupen advokátkou Mgr. Zuzanou Candigliota
sídlem Burešova 615/6, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 10. 2023, č. j. X

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 3. 10. 2023, č. j. X, se zrušuje a věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na nákladech řízení částku 2 600 Kč, ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám advokátky Zuzany Candigliota.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Žalobce se domáhá přezkumu shora uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky, krajské pobočky v Liberci (dále jen „úřad práce“), ze dne 25. 4. 2023, č. j. X
2. Prvostupňovým rozhodnutím úřad práce rozhodl odejmout žalobci příspěvek na péči od 1. 5. 2023, s odkazem na § 8 odst. 1 a § 9 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

II. Žaloba

3. V žalobě podané v zákonné lhůtě žalobce předeslal, že dosud pobíral příspěvek na péči z důvodu závislosti na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni III. (těžká závislost) pro nezvládání šesti základních životních potřeb. Následně popsal situaci v rodině, kdy došlo k rozchodu rodičů, matka žalobce se dopustila tzv. vnitrostátního únosu žalobce a jeho sourozenců, bez souhlasu otce se přestěhovala, následně byla soudně řešena péče o nezletilé. Naposledy byla rozsudkem Okresního soudu v České Lípě ze dne 25. 3. 2022, č. j. 0 P 195/2020-623, schválena dohoda rodičů, na základě které byl žalobce svěřen do péče otce a byl upraven jeho styk s matkou. Žalobce uvedl, že dosud pobírala příspěvek na péči žalobce matka, neinformovala o změně pečující osoby. Dále podrobně popisoval skutečnosti týkající se postupu matky při změnách trvalého pobytu žalobce, které měly vliv na řízení ve věci čerpání příspěvku na péči. Žalobce upozornil na to, že přestože předchozí posudek o zdravotním stavu pro účely posouzení stupně závislosti byl platný do 30. 10. 2024, proběhlo dne 27. 1. 2023 z moci úřední nové sociální šetření v místě bydliště žalobce a posléze i kontrola v ZŠ Polevsko.
4. Posléze žalobce popsal průběh správního řízení. Zmiňoval podrobně především výhrady, které namítal v doplnění odvolání ze dne 26. 5. 2023. A zopakoval skutečnosti, jež byly obsahem čestného prohlášení partnerky otce žalobce X, která s otcem o žalobce pečuje a vzděláním je speciální pedagožka. Ta se v čestném prohlášení podrobně vyjádřila k projevům diagnózy žalobce a jejímu vlivu na zvládání jednotlivých základních životních potřeb.
5. Žalobce namítal, že při posouzení jeho zdravotního stavu nebyla dostatečně zohledněna psychická stránka s ohledem na poruchu autistického spektra. Správní orgány se nevypořádaly s předloženými důkazy, které prokazují jeho specifické potřeby a mimořádnou pomoc okolí při zvládání každodenního života. Správní orgány vycházely z povrchního a neodborného sociálního šetření, které nevzalo v potaz specifika dítěte s poruchou autistického spektra, a vyjádření ředitelky školy, to však bylo vyvráceno jinými důkazy.
6. Posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „posudková komise“) nelze podle názoru žalobce považovat za komplexní, objektivní a přesvědčivý. Žalobce poukázal na závěry Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 25. 4. 2019, č. j. Ads 271/2018-34, a namítal, že posudková komise věřila výsledkům laického sociálního šetření. Takový postup nelze akceptovat, zvláště v případě, kdy jde o posouzení nezletilého dítěte, které bylo dosud hodnoceno ve III. stupni (těžká závislost).

- Základní životní potřeby nebyly posuzovány v dostatečném kontextu jeho celkového zdravotního stavu včetně psychické stránky. Význam zohlednění poruchy autistického spektra zdůraznil i NSS, např. v rozsudku ze dne 11. 12. 2014, č. j. 10 Ads 160/2014-48, z něhož vyplývá nutnost zohledňovat charakter autismu a jeho různé projevy. Zpráva ze sociálního šetření působí tak, jako kdyby žalobce v současné době žádné problémy neměl. Opak je pravdou, jinak by například ve škole neměl individuální plán a plnou podporu asistentky, která mu pomáhá téměř s veškerou činností.
7. Žalobce také namítal, že nebyl přizván odborník na poruchy autistického spektra, přitom z rozsudku NSS ze dne 28. 4. 2017, č. j. 5 Ads 80/2016-22, vyplývá potřeba odborných medicínských znalostí pro posouzení zdravotního stavu žadatele o příspěvek na péči. Sestavená posudková komise nebyla dostatečně odborná, z ničeho nevyplývá, že by její členové byli odborníci na poruchy autistického spektra. I kdyby tomu tak bylo, posudková komise žalobce nevyšetřila, místo toho vycházela z nedostatečných a neoborných podkladů, naopak odborné podklady (např. zprávu psychologa i obsáhlé čestné prohlášení partnerky otce) ignorovala. V tomto směru žalobce odkázal rovněž na závěry Zprávy o šetření veřejného ochránce práv ze dne 17. 10. 2011, sp. zn. 4018/2011/VOP/AV, dle které je třeba zamyslet se i nad tím, zda posuzovaná osoba zvládne úkon z hlediska psychického, tj. potřebu rozpoznat, potřebu úkonu a ověřit správnost jeho provedení. Žalobce namítal, že sociální pracovnice při šetření v domácnosti žalobce nezohlednily právě duševní oblast, strávily s žalobcem jen krátkou dobu, zprávu postavily na svých laických představách.
 8. Správní orgány přitom dle § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, nesou odpovědnost za shromáždění důkazů a jiných podkladů pro vydání rozhodnutí. Posudkový orgán nezohlednil veškeré důkazy, které mu byly poskytnuty. Posudková komise nevzala v úvahu čestné prohlášení partnerky otce žalobce, která je speciální pedagožkou a která se k situaci žalobce obsáhle a přesvědčivě vypořádala. Nevypořádala se dostatečně s vyjádřením asistentky pedagoga, ze kterého vyplývá, že žalobce v každodenním životě vyžaduje neustálou pomoc a přítomnost další osoby. Posudková komise pominula i předložený individuální studijní plán, který zohledňuje potřeby žalobce. Místo toho zohlednila pouze laické sociální šetření v domácnosti a vyjádření ředitelky školy, která s žalobcem nepřišla do styku a neznala jeho specifické potřeby.
 9. Z diagnózy žalobce přitom vyplývá, že má hluboké deficity v sociální oblasti a komunikaci, což ovlivňuje jeho zapojení do běžného života, především schopnost iniciovat interakci s neznámými lidmi a adekvátně se zapojit do komunikace a společných aktivit. Tato skutečnost není v posudku zohledněna, nejsou zohledněny zápisky asistentky pedagoga, ta přiznala, že s žalobcem řeší emoční výkyvy. Pokud by byl žalobce ponechán ve třídě stejně starých dětí bez dohledu, příznaky poruchy autistického spektra by se u něj projevíly rychleji, bez podpory by ve škole mohly nastat problémové a rizikové situace. Posudková komise nezjistila do hloubky, jaké problémy žalobci činí každodenní úkony, nezjistila, jakým způsobem jednotlivé úkony žalobce zvládá či nezvládá, sociální šetření nelze považovat za objektivní. Porucha se vyznačuje tím, že se jedná o proměnlivou diagnózu a krátký časový úsek, na základě kterého sociální pracovnice hodnotila stav žalobce, nemá vypovídací hodnotu. Hodnocení schopností proběhlo bez přihlédnutí k tomu, že psychická stránka žalobci brání rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základních životních

potřeb a jeho péče vyžaduje neustálou asistenci a pozornost, žalobce je schopen zvládat aktivity jen díky přítomnosti osob, které mu jsou neustále k dispozici.

10. Žalobce odkázal na § 2a vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 500/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen „vyhláška č. 505/2006 Sb.“). Podle tohoto ustanovení nezvládnutí, byť jen jedné z aktivit vymezených v § 9 zákona sociálních službách znamená nezvládnutí dané potřeby. Je zřejmé, že při pečlivém posouzení zdravotního stavu žalobce a při zohlednění veškerých aktivit uvedených v příloze č. 1 uvedené vyhlášky, musí posudkový orgán dojít k závěru, že žalobce sám bez pomoci jiného nezvládá více než tři základní životní potřeby a má nárok na přiznání příspěvku na péči.
11. Přístup správního orgánu žalobce označil za nespravedlivý, v rozporu s nejlepším zájmem dítěte, v rozporu s obecnými zásadami uvedenými v čl. 3 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením a v rozporu se zásadou na plné a účinné zapojení a začlenění postižených lidí do společnosti nebo zásadou respektování rozvíjejících se schopností dětí se zdravotním postižením a jejich práva na zachování identity. Žalobce požadoval, aby byl zpracován znalecký posudek ohledně závislosti na péči.
12. Z uvedených důvodů žalobce navrhl, aby soud zrušil rozhodnutí žalovaného i jemu předcházející rozhodnutí úřadu práce a věc vrátil k dalšímu řízení, požadoval přiznání náhrady nákladů řízení.

III. Vyjádření žalovaného

13. Žalovaný uvedl, že se podrobně odvoláním žalobce zabýval, přezkoumal veškerou spisovou dokumentaci, výsledkem bylo potvrzení prvoinstančního rozhodnutí o odejmutí příspěvku na péči. Žalovaný podotknul, že lékařské nálezy nebyly k odvolání doloženy. Následně uvedl shodné skutečnosti jako v napadeném rozhodnutí.
14. V závěru svého vyjádření žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl.

IV. Posouzení Krajským soudem

15. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení, které jeho vydání předcházelo, v řízení dle § 65 a násl. zákona. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a z hlediska žalobních bodů, vycházel přitom ze skutkového a právního stavu v době rozhodování správního orgánu, v souladu s § 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.
16. Z předloženého správního spisu soud zjistil následující rozhodné skutečnosti:
17. Rozhodnutím úřadu práce ze dne 31. 8. 2016 byl žalobci od března 2016 přiznán příspěvek na péči ve II. stupni závislosti (středně těžká závislost) pro nezvládání pěti základních životních potřeb. Rozhodnutím úřadu práce ze dne 28. 4. 2020 došlo od října 2019 ke zvýšení příspěvku na péči, žalobci byl přiznán příspěvek na péči ve III. stupni závislosti (těžká závislost) pro zvládání celkem šesti základních životních potřeb.
18. Ze spisu dále vyplývá, že došlo k podstatným změnám v životě žalobce, bylo rozhodováno o jeho péči, naposledy byla soudem schválena dohoda rodičů, podle které byl žalobce svěřen do výchovy otce a byl upraven jeho styk s matkou. Docházelo ke sporům rodičů ohledně hlášení trvalého pobytu žalobce, bylo prošetřováno pobírání příspěvku na péči matkou v době, kdy byl žalobce v péči otce. Soud ověřil, že platnost posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Česká Lípa (dále jen „OSSZ“) ze dne

5. 3. 2020, na jehož základě byl žalobci zvýšen příspěvek na péči od října 2019, byla stanovena do 30. 10. 2024.
19. Přesto byla dne 28. 11. 2022 byla provedena v domácnosti otce žalobce kontrola využívání příspěvku na péči. Na základě zjištěných skutečností zahájil úřad práce z moci úřední správní řízení ve věci opětovného posouzení nároku a výše příspěvku na péči. Dne 27. 1. 2023 bylo za přítomnosti otce a jeho partnerky x provedeno sociální šetření, jehož výsledek je zachycen v Záznamu ze sociálního šetření pro účely příspěvku na péči. Součástí sociálního šetření jsou skutečnosti zjištěné kontrolou v ZŠ x, za školu informace podala ředitelka školy X.
20. Následně byl úřadem práce vyžádán posudek pro účely posouzení zdravotního stavu žalobce. Dle posudku OSSZ ze dne 30. 3. 2023 nelze žalobce považovat za osobu závislou na pomoci jiné osoby, protože nepotřebuje z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu každodenní pomoc nebo dohled alespoň ve třech oblastech základních životních potřeb, neboť potřebuje pomoc při základních životních potřebách: b) orientace a h) péče o zdraví. Na základě tohoto posudku úřad práce rozhodnutím ze dne 25. 4. 2023 rozhodl o odejmutí příspěvku na péči ode dne 1. 5. 2023.
21. Prvostupňovému rozhodnutí se žalobce bránil odvoláním, které dne 26. 5. 2023 doplnil. Odvolával se především na vyjádření partnerky otce žalobce, která je speciální pedagožkou a žalobci se intenzivně věnuje. K odvolání žalobce přiložil zprávu školského poradenského zařízení ze dne 31. 8. 2022, zápisky asistentky pedagoga z dubna 2023, zápisy z konzultací školou v roce 2022/2023, čestné prohlášení Mgr. Žanety Tašnerové, zprávu klinické psychologky Mgr. Zuzany Votrubové ze dne 16. 5. 2023, individuální vzdělávací plán žalobce pro školní rok 2022/2023.
22. Žalovaný si vyžádal posouzení zdravotního stavu a stupně závislosti u posudkové komise. Podle posudku ze dne 12. 9. 2023 vycházela posudková komise z posudkového spisu, lékařské zprávy MUDr. X ze dne 16. 5. 2023 a zprávy Mgr. X ze dne 31. 8. 2022, sociálního šetření úřadu práce ze dne 27. 1. 2023. K dispozici měla i další podklady předložené s odvoláním. Nepřihlédla k další zprávě speciálně pedagogického centra ze dne 17. 8. 2023, kterou žalobce předložil dne 11. 9. 2023 spolu s dotazem na stav řízení. Posudková komise konstatovala, že nepromíjí zmeškání lhůty pro doložení nového podkladu s tím, že se ani nejedná o posudkově významný podklad. Dále uvedla, že dle zprávy psychiatra ze dne 26. 1. 2023 jde o Aspergerův syndrom formálního typu s výrazně nerovnoměrným kognitivním profilem, opožděný psychomotorický vývoj, hyperkinetickou poruchu, ADHD, smíšenou vývojovou dysfázii, centrální hypotonický syndrom s kloubní hyperexkursibilitou, VDT, vbočenými koleny a plochonožím, stav lehčí dysplazie kyčlí, polydaktylii, stav po snesení šestého prstu obou rukou. Posudková komise hodnotila zdravotní stav žalobce na podkladě předložených dokumentů obdobně jako lékař OSSZ s tím, že zvládání základní životní potřeby b) orientace neuznává. Uvedla, že věří výsledkům sociálního šetření v domácnosti a rovněž šetření ve škole, neboť sociální pracovnice popsaly, co viděly na vlastní oči, tj. že žalobce nemá problémy s mobilitou, je plně orientován místem i osobami, při šetření se projevoval úměrně věku, slovní komunikace byla bez problémů, bylo mu rozumět, na oslovení jménem reagoval, čte, píše, kreslí, zvládne obsluhu PC. Stravuje se běžným způsobem

jako děti jeho věku, řekne si, pokud má hlad, sám si jídlo vezme, užívá lžici i příbor, napije se z hrnku. V den šetření se správně oblékl za krátkou dobu, malou hygienu zvládá sám, při celkové koupeli na něj dohlíží družka otce, která ho češe, zuby si vyčistí sám. Z šetření ze školy vyplývá, že chodí do 3. třídy běžné ZŠ, hodnocení má výborné, občas mu pomůže asistentka, dle vyjádření ředitelky má žalobce běžný denní režim, nepotřebuje speciální přístup a nemá omezení ve výuce. Dle posudkové komise mohou být výsledky psychologických vyšetření a psychiatrických vyšetření ovlivněny tvrzeními otce a přítelkyně, která žalobce učila doma. K neobjektivnosti může přispívat také neutěšená rodinná situace. Nezvládání péče o zdraví posudková komise přiznala proto, že by měl žalobce brát medikaci, ale rodina je nakloněna přírodním prostředkům.

23. Z tohoto posudku vyšlo napadené rozhodnutí ze dne 3. 10. 2023, v jehož odůvodnění žalovaný převzal závěry posudkové komise. Podle žalovaného skutečnost, že posudkový lékař žalobce sám nevyšetřil, neznamena sama o sobě, že posudek vycházel z nedostatečných podkladů a rozhodnutí jsou vydána na základě neúplně zjištěného skutkového stavu. Posudek byl vypracován ve vztahu ke všem námitkám uvedeným v odvolání, posudková komise provedla posouzení závislosti žalobce a prostudovala lékařské zprávy. Z posudku je zřejmé, z čeho posudková komise při jeho vypracování vycházela, jaké podklady a jí zjištěné skutečnosti hodnotila. Výsledky sociálního šetření, které provedl sociální pracovník úřadu práce, jsou již zapracovány do posudku OSSZ. Ve výsledku posouzení posudkové komise je posouzen zdravotní stav i s ohledem na provedené sociální šetření. Žalovaný proto námitky žalobce zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.
24. Při posouzení důvodnosti žalobních námitek vycházel soud z následující právní úpravy a judikatury:
25. Podle § 7 odst. 1 zákona o sociálních službách se příspěvek na péči poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby za účelem zajištění potřebné pomoci. Dle odst. uvedeného ustanovení platí, že nárok na příspěvek má osoba, která splňuje předpoklady uvedené v § 4 odst. 1 uvedeného zákona, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb, v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8 zákona o sociálních službách, při splnění dalších podmínek poskytování pomoci.
26. Ustanovení § 8 odst. 1 zákona o sociálních službách stanoví, při jakém počtu nezvládaných základních životních potřeb se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby osoba do 18 let věku, za předpokladu, že vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby. Dle tohoto ustanovení se osoba do 18 let věku považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve
 - a) stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři základní životní potřeby,
 - b) ve stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat čtyři nebo pět základních životních potřeb,
 - c) ve stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat šest nebo sedm základních životních potřeb,

- d) ve stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat osm nebo devět základních životních potřeb,
- a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby.
27. V § 9 uvedeného zákona zákonodárce vymezil základní životní potřeby, jejichž samostatné zvládání se hodnotí pro účely stanovení stupně závislosti na pomoci jiné osoby a stanovil kritéria pro hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby. Jde o základní životní potřeby: a) mobilita, b) orientace, c) komunikace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby, h) péče o zdraví, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost. Dle odst. 3 uvedeného ustanovení se schopnost zvládat základní životní potřebu pod písm. j), tj. péče o domácnost, nehodnotí u osob do 18 let věku.
28. Další speciální kritéria pro hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby zákonodárce stanovil u osob do 18 let věku v ustanovení § 10 citovaného zákona, podle něhož se u osoby do 18 let věku při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby podle § 9 odst. 1 a při hodnocení potřeby mimořádné péče porovnává rozsah, intenzita a náročnost péče, kterou je třeba věnovat posuzované osobě se zdravotním postižením, s péčí, kterou je třeba věnovat zdravé fyzické osobě téhož věku. Při stanovení stupně závislosti u osoby do 18 let věku se nepřihlíží k potřebě péče, která vyplývá z věku osoby a tomu odpovídajícímu stupni biopsychosociálního vývoje. Mimořádnou péčí se rozumí péče, která svým rozsahem, intenzitou nebo náročností podstatně přesahuje péči poskytovanou osobě téhož věku. Bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví prováděcí právní předpis, kterým je vyhláška č. 505/2006 Sb.
29. Dle judikatury NSS platí, že pro posouzení zdravotního stavu žadatele o příspěvek na péči je třeba odborných medicínských znalostí, kterými disponují speciální posudkové komise (srov. rozsudek NSS ze dne 28. 4. 2017, č. j. 5 Ads 80/2016-22). Pro účely odvolacího správního řízení, jehož předmětem je příspěvek na péči, posuzuje zdravotní stav osoby posudková komise zřízená žalovaným na základě § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. V řízeních, v rámci nichž je rozhodováno o příspěvku na péči, se musí vycházet z hodnocení všech podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách. Stěžejním důkazem v tomto řízení je lékařský posudek posudkové komise, a proto je na něj kladen požadavek úplnosti a přesvědčivosti (viz rozsudek NSS ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009-53). Tento požadavek vychází z premisy, že odborné závěry, které jsou v posudcích vysloveny, nemohou být přezkoumávány ze strany správních orgánů či soudů, neboť ty k takovému posouzení nedisponují potřebnými znalostmi (viz rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2015, č. j. 3 Ads 129/2014-24). V řízeních o žalobách proti rozhodnutím, jež jsou založeny na zmíněných posudcích, správní soudy podrobují posudky testu jednoznačnosti, úplnosti a přesvědčivosti (srov. např. rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2013, č. j. 3 Ads 24/2013-34). Aby byl posudek jednoznačný, úplný a přesvědčivý, je třeba, aby se vypořádal se všemi relevantními podklady (viz § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách) a přezkoumatelnou úvahou z nich vyvodil závěry podstatné pro posouzení zdravotního stavu osoby (srov. např. rozsudek NSS ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Ads 156/2014-28). V souladu s § 2a vyhlášky posudková komise musí posoudit zvládnutí dané životní potřeby skrze dílčí aktivity vymezené pro jednotlivé potřeby v příloze č. 1 vyhlášky (viz rozsudek NSS ze dne 27. 6. 2014, č. j. 4 Ads 68/2014-37), přičemž nezvládnutí byt jen jedné z vymezených aktivit

znamená nezvládnutí dané životní potřeby. Jestliže na základě podkladů lékařského posudku lze konstatovat, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá a posudková komise dospěje k závěru, že tato životní potřeba je i přesto zvládnána, musí tento závěr dostatečně a přesvědčivě zdůvodnit (rozsudek NSS ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32). Vyplývají-li z jednotlivých podkladů rozporné závěry, posudková komise musí tyto rozpory přesvědčivě vysvětlit (srov. např. rozsudek NSS ze dne 27. 6. 2014, č. j. 4 Ads 68/2014-37). Postaví-li posudková komise své hodnocení na rozporných základech, aniž by rozpory odstranila či vysvětlila, je povinností žalovaného žádat doplnění posudku (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013-25).

30. Požadavek úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku spočívá v tom, že se posudková komise musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a musí své posudkové závěry náležitě odůvodnit. Z posudku musí být zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy (rozsudek NSS ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 25/2013-26). Tyto závěry jsou pro posouzení projednávaného případu stěžejní.
31. V posuzované věci žalovaný na základě posudku posudkové komise ze dne 12. 9. 2023 vycházel ze zjištění, že žalobce – nezletilé dítě – nově nezvládá pouze jednu základní životní potřebu, a to péči o zdraví ve smyslu § 9 odst. 1 písm. h) zákona o sociálních službách, když na rozdíl od posudku OSSZ konstatoval, že základní životní potřebu dle § 9 odst. 1 písm. b) zákona o sociálních službách, tj. orientaci, žalobce zvládá. Po přezkoumání obsahu předložené spisové dokumentace a závěrů posudku posudkové komise ze dne 12. 9. 2023 dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná.
32. Posudek posudkové komise nelze označit za úplný, přesvědčivý a správný. Jeho obsahem je ve své podstatě převzetí zjištění sociálního šetření úřadu práce ze dne 27. 1. 2023, včetně vyjádření poskytnutého za ZŠ X ředitelkou X. V posudku soud postrádá bližší hodnocení schopnosti žalobce zvládat základní životní potřeby vymezené v § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách, především v návaznosti na jednotlivé dílčí aktivity, jak jsou vymezeny v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., ve srovnání s péčí, kterou je dle § 10 zákona o sociálních službách třeba věnovat zdravé fyzické osobě téhož věku.
33. Veškerá nesouhlasná tvrzení žalobce ohledně posouzení schopnosti zvládat jednotlivé základní životní potřeby, která žalobce opíral především o odborné zprávy (viz zpráva z psychologického vyšetření Mgr. X z X ze dne 16. 5. 2023 a zpráva Pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogického centra v X– Zpráva školského poradenského zařízení – X ze dne 31. 8. 2022) a dále o čestné prohlášení Mgr. X – partnerky otce žalobce jako osoby pečující o žalobce a současně vzděláním speciální pedagožky – posudková komise odbyla stručným sdělením, že „PK MPSV stejně jako lékař R LPS OSSZ věří výsledkům sociálního šetření v domácnosti a rovněž šetření ve škole. Sociální pracovníce při šetření v domácnosti popsaly to, co viděly na vlastní oči – ... Výsledky psychologických vyšetření a také vyšetření psychiatrických podle PK MPSV mohou být ovlivněny tvrzeními otce a jeho přítelkyně, která chlapce učila doma. ...“.
34. Takové vypořádání námitek žalobce považuje soud za zcela nedostatečné v situaci, kdy námitky byly velmi podrobné a žalobce prostřednictvím čestného prohlášení Mgr. X

popisoval, jakou pomoc a podporu žalobce při zvládání jednotlivých aktivit, které jsou hodnoceny v rámci základních životních potřeb, potřebuje, a to nejen při jejich fyzickém výkonu, ale především z hlediska vyhodnocení schopnosti tyto úkony provést, dokončit, zkontrolovat jejich provedení, s ohledem na jeho psychické onemocnění. Žalobce se v této souvislosti příhodně dovolával závěrů veřejného ochránce práv ve Zprávě o výsledcích šetření ze dne 17. 10. 2011, sp. zn. 4018/2011/VOP/AV, dle které je v případě dítěte s diagnostikovaným autismem potřeba posoudit nejen fyzické schopnosti provést úkon sebeobsluhy, ale také potřebu pomoci či dohledu z důvodu omezení v oblasti duševní, tj. „*zda dokáže rozpoznat potřebu úkonu a ověřit správnost jeho provedení*“. Upozornit lze rovněž na závěry rozsudků NSS ze dne 11. 12. 2014, č. j. 10 Ads 160/2014-48, či ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Ads 271/2018-34, jež se týkají specifiky posuzování nároku na příspěvek na péči u osob s poruchami z autistického spektra, včetně Aspergerova syndromu. Stranou pozornosti posudkové komise zůstala např. tvrzení o neschopnosti pohybovat se samostatně v provozu a zvládat cestování v hromadných dopravních prostředcích, o neschopnosti orientace, která byla posudkem OSSZ posouzena jako nezvládaná, aniž byl odůvodněn odlišný náhled. Dále zůstala stranou tvrzení týkající se omezení komunikace z důvodu ztížené orientace v sociálních vztazích a situacích, prohloubené úzkostí, které se také promítá do výkonu osobních aktivit. A rovněž namítaná neschopnost rozpoznat potřebu hladu, žízně a nasycení, stejně tak tvrzená neschopnost rozpoznat správné oblečení a vrstvit je dle potřeby, ovlivněná poruchou pozornosti, což se týká rovněž výkonu tělesné hygieny. Posudková komise se nezaobírala ani tvrzeným zadržováním stolice v cizím prostředí a s tím souvisejícím únikem a neschopností tyto situace adekvátně řešit.

35. Odmítnutí výsledků psychologických a psychiatrických vyšetření pouze s odůvodněním, že mohou být ovlivněny tvrzeními otce a jeho partnerky, je prakticky nepřezkoumatelné, založené na nesprávných předpokladech. Ze zprávy Pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogického centra v X – Zpráva školského poradenského zařízení – Mgr. X ze dne 31. 8. 2022 přitom vyplývá, že byla vypracována nejen na základě sdělení otce (rozhovor s otcem dne 2. 11. 2011 a 20. 6. 2022) a jeho partnerky, ale vycházela z předchozích lékařských zpráv dětských psychiatrů (zprávy MUDr. X ze dne 29. 4. 2016, MUDr. X ze dne 11. 9. 2019) a řady zpráv klinické psycholožky Mgr. X, jejichž odborné závěry byly podkladem pro přijaté závěry a vypracovaná doporučení. Zpráva spočívala také ve vlastním pedagogickém vyšetření založeném na speciálních pedagogických a diagnostických postupech. Tyto skutečnosti nebyly posudkovou komisí vůbec vzaty v potaz. Závěrem posouzení přitom sice bylo doporučení zařadit žalobce ve školním roce 2022/2023 do výuky v denní formě, současně byly konstatovány symptomy poruchy pozornosti a aktivity, které nepříznivě ovlivňují výkony žalobce především v rámci komunikace, orientace.
36. Také odborná zpráva Mgr. X, klinické psycholožky, ze dne 16. 5. 2023, navazující na předchozí zprávy (viz diagnostické shrnutí ve zprávě Mgr. X), vycházela z vlastního odborného vyšetření, nikoli pouze ze skutečností sdělených otcem v rámci pohovoru. Jestliže posudková komise při posouzení schopnosti žalobce zvládat jednotlivé základní životní potřeby nezohlednila závěry této odborné zprávy, nelze posudek označit za úplný, neboť nevychází ze všech dostupných podkladů ve smyslu § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách. Podle zprávy klinické psycholožky žalobce trpí Aspergerovým syndromem se středně závažnou symptomatikou, při extrémně nerovnoměrném kognitivním profilu s tím, že jeho nadání kolísá od pásma výrazného podprůměru po

mírný nadprůměr, dle testového věku 6 až 13 let při chronologickém věku 10,5 roku a globálně spadá do pásma podprůměru, přičemž některé dílčí schopnosti jsou nadprůměrné, jedná se o výraznou poruchu pozornosti s psychomotorickým neklidem, když rozsah pozornosti je stále na předškolní úrovni. Tyto závěry přitom odpovídají diagnóze uvedené v lékařské zprávě MUDr. X, dětské psychiatricky, ze dne 26. 1. 2023, jejíž obsah byl zmíněn již v posudku OSSZ ze dne 30. 3. 2022 a znovu citován posudkovou komisí. Žalobci tak lze dát za pravdu, že posudková komise nepřihlédla ke zjištěním učiněným odborným lékařem, resp. klinickou psychologkou, že žalobce vyžaduje vysoce individualizovaný přístup ke vzdělání a dohled i dopomoc v mnoha oblastech běžného denního fungování, když diagnostikovaná porucha má významný vliv na schopnost seberegulace, úroveň samostatnosti, sociální porozumění, schopnost skupinové spolupráce, usměrnitelnost chování i funkčnost komunikace s tím, že žalobce nedokáže přiměřeně svému věku a intelektu vyhodnotit nenadálé situace, jedná zkratkovitě, atd.

37. Soudu pak není zřejmé, jaký vliv může mít posudkovou komisí dovozovaná neutěšená rodinná situace (žalobce svěřen do péče otce, styk s matkou v lichém týdnu od středy odpoledne do neděle odpoledne) na objektivnost výsledků psychologických a psychiatrických vyšetření, pokud tato nevycházela výhradně ze sdělení otce, ale i jiných odborných podkladů a vlastních diagnostických postupů a vyšetření.
38. Výhrady, které žalobce uplatnil vůči zjištěním sociálního šetření ze dne 27. 1. 2023 ať již v doplnění odvolání či vyjádření k posudku posudkové komise ze dne 2. 10. 2023, nebyly dostatečně posudkovou komisí, resp. následně žalovaným vypořádány, s přihlédnutím k diagnostikovanému zdravotnímu postižení žalobce. Žalovaný v tomto směru doplnil hodnocení posudkové komise (ta bez dalšího odborného posouzení převzala výsledky sociálního šetření se zdůvodněním, že sociální pracovníce viděly žalobce na vlastní oči) jen o obecné parafráze ve smyslu, že k nezvládnutí té které základní životní potřeby může vést praktická a úplná nevidomost, hluchota, středně těžká, těžká a hluboká MR, středně těžká, těžká demence nebo jiná těžká psychická postižení s těžkými poruchami apod. Takový formální a paušalizovaný přístup nelze akceptovat.
39. Námitky, že při povrchním, časově omezeném sociálním šetření, provedeném sociálními pracovníky, nikoli odborným lékařem, nelze kvalifikovaně posoudit, jak na tom žalobce je při zvládnutí jednotlivých dílčích aktivit, pokud mu byla diagnostikovaná porucha z autistického spektra – Aspergerův syndrom formálního typu s výrazně nerovnoměrným kognitivním profilem, kdy testový věk odpovídal rozpětí 5,5 roku až 12 let, se závěrem o těžkém omezení pro značně narušené komunikační schopnosti a sociální nezralosti a neschopnosti orientovat se v sociálních interakcích a značně omezenou schopnost sebeobsluhy, zůstaly nezodpovězeny. Posudek se nevypořádal nejen s čestným prohlášením Mgr. X, ale ani s předloženým individuálním vzdělávacím plánem, zápisy z pravidelných konzultací otce s třídní učitelkou a její asistentkou a podrobnými záznamy asistentky pedagoga o poskytované dopomoci žalobci v rámci školy, jimiž žalobce vyvracel pravdivost skutečností uvedených ředitelkou ZŠ X, které byly součástí záznamu o sociálním šetření. Posudková komise sice tyto podklady zmínila, z posudku však nelze zjistit, jak je hodnotila, z jakých důvodů dala přednost vyjádření ředitelky školy, že žalobci občas asistentka pomůže, má běžný režim, nepotřebuje speciální přístup a nemá omezení ve výuce. Z předložených podkladů přitom plyne, že žalobce má individuální vzdělávací plán s potřebou asistenta pedagoga v rozsahu 25,5 hodin týdně,

asistentka mu pomáhá ve škole pravidelně, v záznamech asistentky byly popsány i situace, které nelze označit za běžné zvládání výuky a pobytu ve škole.

40. Posudek považuje soud za neúplný také proto, že posudková komise nezohlednila další žalobcem předložené podklady, konkrétně zprávu Speciálněpedagogického centra pro TP a PAS Liberec – Doporučení školského poradenského zařízení pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole – Mgr. X ze dne 17. 8. 2023. Zpráva byla sice předložena po lhůtě stanovené posudkovou komisí pro shromáždění podkladů podle § 16a odst. 6 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, nicméně vzhledem k datu jejího vypracování nelze přičítat žalobci k tíži její pozdější předložení. Podklad nelze označit za posudkově nevýznamný, neboť se, stejně jako předchozí zpráva školského poradenského zařízení, kterou posudková komise označila jako podklad posudku, zabývá rovněž schopnostmi a chováním žalobce, jež lze vzít v potaz při posuzování schopnosti zvládat jednotlivé dílčí aktivity, rovněž s ohledem na duševní možnosti žalobce. Obsah zprávy dokládá, že žalobce má nárok na podporu ve 3. stupni podpůrných opatření s individuálním vzdělávacím plánem a nárokem na asistenta pedagoga v rozsahu 30 hodin týdně, zpráva se vyjadřuje také k potřebě dopomoci a asistence v rámci pobytu žalobce ve škole. Tyto skutečnosti mohou být rozhodné pro hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby na základě kritérií vymezených v § 9 a § 10 zákona o sociálních službách, tj. také v přijatelném standardu a pravidelně.
41. Dále nemůže soud souhlasit s postojem žalovaného, který se dovolával závěrů rozsudku NSS ze dne 14. 9. 2011, č. j. 4 Ads 82/2011-84, a dovodil, že absence vlastního vyšetření žalobce posudkovým lékařem nebyla vadou posudku. V situaci, kdy se závěry sociálního šetření, dle kterých žalobce vlastně všechny potřebné aktivity přiměřeně zvládá, a je tedy prakticky na úrovni zdravého dítěte téhož věku, ocitly v příkrém rozporu s tvrzeními žalobce podpořenými předloženým čestným prohlášením Mgr. X a závěry odborných zpráv a lékařských nálezů, které posudková komise považovala za neobjektivní, bylo třeba naopak aplikovat závěry rozsudku NSS ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Ads 271/2018-34, že: *„Nejvyšší správní soud přitom k osobnímu vyšetření posuzované osoby již ve své judikatuře dovodil, že dané vyšetření by mělo být pravidlem, od kterého se lze odchýlit pouze tehdy, pokud je možno vypracovat jednoznačný, úplný a přesvědčivý posudek na základě písemných podkladů; odklon od tohoto pravidla musí být náležitě odůvodněn jiným způsobem, vždy tedy musí být zohledněny konkrétní okolnosti daného případu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2011, č. j. 4 Ads 82/2011-44, či ze dne 31. 7. 2015, č. j. 8 Ads 138/2014-73, ze dne 28. 4. 2017, č. j. 5 Ads 80/2016-22).“* Soud v dané věci postrádá řádné odůvodnění postupu posudkové komise, která při odmítnutí závěrů odborných psychologických a psychiatrických vyšetření nepřistoupila k vlastnímu odbornému vyšetření žalobce ve smyslu § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách a takový postup, který by měl být spíše výjimečný, pro individuální okolnosti žalobcova případu ani neodůvodnila.
42. Soud naopak nepřisvědčil námitce, že posudková komise v daném složení nemohla řádně posoudit zdravotní stav žalobce a jeho schopnost zvládat základní životní potřeby. Složení posudkových komisí je dáno ustanovením § 16b odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., podle kterého posudkové komise jsou nejméně tříčlenné s tím, že předsedou posudkové komise může být jen lékař. Předseda posudkové komise a tajemník posudkové komise jsou vždy zaměstnanci zařazení k výkonu práce v ministerstvu; tajemník je členem posudkové komise. Dalšími členy posudkové komise jsou odborní lékaři jednotlivých klinických oborů. Toto ustanovení ani žádný jiný právní předpis nepředepisuje obsazení

posudkové komise odborným lékařem toho kterého klinického oboru pro jednotlivá onemocnění. Z logiky věci však plyne, že posudková komise má být pro účely posouzení stupně závislosti obsazena tak, aby mohla řádně zhodnotit zdravotní stav posuzovaného, případně provést vlastní vyšetření, na základě shromážděných podkladů ve smyslu § 25 odst. 3 ve spojení s § 28 zákona o sociálních službách ze všech zákonných posudkových hledisek.

43. V žalobcově případě byl členem posudkové komise také odborný lékař se specializací v oboru psychiatrie. Vzhledem k tomu, že žalobce trpí poruchou autistického spektra – Aspergerovým syndromem (který je nejčastěji definován jako porucha autistického spektra, vyznačující se narušením v oblasti sociální interakce, komunikace a představitosti, tedy porucha spadající mezi vrozené poruchy některých mozkových funkcí, vývojové duševní postižení projevující se abnormální sociální interakcí, stálými opakujícími se vzorci chování a narušenými komunikačními schopnostmi, např. www.wikipedia.cz) a jeho zdravotní stav byl dokládán psychiatrickými nálezy a zprávami klinické psycholožky, lze dovodit, že posudková komise byla složena tak, aby mohla jeho zdravotní stav hodnotit a posoudit jeho vliv na schopnost zvládat základní životní potřeby (srov. obdobně rozsudek zdejšího krajského soudu ze dne 18. 4. 2013, č. j. 60 Ad 2/2013-52).
44. Závěr žalovaného, že posudek posudkové komise je úplný, přesvědčivý a správný, a byl proto náležitě zjištěn skutkový stav věci, tedy že žalobce není osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, není správný. K posouzení uplatněných žalobních námitek nebylo třeba, aby si soud vyžádal v rámci soudního řízení znalecký posudek, neshledal ani potřebu dalšího dokazování.

V. Závěr a náklady řízení

45. Z uvedených důvodů soud zrušil napadené rozhodnutí žalovaného pro vady řízení podle § 78 odst. 1 ve spojení s § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a vrátil věc k dalšímu řízení žalovanému v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s.
46. Ve věci soud rozhodl, aniž nařídil ústní jednání, v souladu s § 51 odst. 2 ve spojení s § 76 odst. 1 s. ř. s. Pokud žalobce trval na konání ústního jednání z důvodu, že si jeho zákonný zástupce přeje osobně se k věci vyjádřit, ani tento požadavek soud neshledal důvodem pro nařízení ústního jednání. Stanovisko zákonného zástupce žalobce je obsahem podané žaloby a navazuje na skutečnosti tvrzené v průběhu správního řízení, nic zákonnému zástupci žalobce nebránilo, aby na argumenty žalovaného reagoval písemnou replikou. Soud neshledal důvod, aby se od běžného procesního postupu předvídaného § 51 odst. 2 ve spojení s § 76 odst. 1 s. ř. s. v projednávané věci odchýlil.
47. V dalším řízení je podle § 78 odst. 5 s. ř. s. žalovaný vysloveným právním názorem soudu vázán. Bude třeba, aby jeho rozhodnutí vycházelo z řádného, úplného a přesvědčivého posouzení stupně závislosti žalobce. Bude povinností žalovaného obstarat takový posudek posudkové komise, ať už jeho doplněním či vyžádáním nového posudku, třeba i u jiné posudkové komise, který řádně a v úplnosti posoudí schopnost žalobce zvládat základní životní potřeby pro účely stanovení stupně závislosti. Tj. bude vycházet ze všech dostupných relevantních podkladů, které dostatečně konkrétně vyhodnotí, rovněž z pohledu žalobcem uplatněných tvrzení a námitek, bude vycházet z řádného posouzení žalobce v přirozeném sociálním prostředí, případně za účasti žalobce a jeho zákonného zástupce při jednání posudkové komise, ledaže posudková komise na základě konkrétních

okolností žalobcova případu odůvodní, že takový postup nepřichází v dané věci v úvahu. Posléze zjištěný skutkový stav musí být v posudku řádně a přesvědčivým způsobem zdůvodněn tak, aby bylo zřejmé, jak se na základě shromážděných podkladů ve smyslu § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách posudková komise vypořádala s případnými rozdíly, které ohledně žalobcových schopností zvládat jednotlivé dílčí aktivity ve smyslu přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2008 Sb. vyvstaly.

48. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodováno podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., podle kterého účastník, který měl ve věci úspěch, má právo na náhradu nákladů před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.
49. Žalobce byl úspěšný, proto mu soud proti žalovanému přiznal náhradu nákladů řízení. Ty byly v jeho případě tvořeny odměnou zmocněnkyně žalobce – advokátky – ve výši 2 000 Kč [2 úkony právní služby po 1 000 Kč dle § 7 bodu 3., § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu], náhradou hotových výdajů ve výši 600 Kč (2 paušály po 300 Kč za 2 úkony právní služby dle § 13 odst. 1, odst. 3 advokátního tarifu), celkem tedy ve výši 2 600 Kč. Náhradu nákladů řízení je žalovaný povinen žalobci zaplatit ve stanovené lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku, k rukám jeho zmocněnkyně.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec 23. ledna 2024.

Mgr. Lucie Trejbalová
samosoudkyně